

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 31. oktobrī
(OR. en)

14702/23

EDUC 404
GENDER 195
JEUN 248
EMPL 513
DIGIT 236
SOC 723

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Talantīgu sieviešu piesaistīšana zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu, mākslas un matemātikas (<i>STEAM</i>) disciplīnām - <i>politikas debates</i>

Pēc apspriešanās ar Izglītības komiteju prezidentvalsts ir sagatavojusi pielikumā pievienoto informatīvo piezīmi, kas tiek iesniegta kā pamats politikas debatēm, kuras plānotas Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksmē 2023. gada 23. novembrī.

Talantīgu sieviešu piesaistīšana zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu, mākslas un matemātikas (*STEAM*) disciplinām

Prezidentvalsts informatīva piezīme

Tehnoloģiskā pārveide ir būtisks Eiropas Savienības (ES) un pārējās pasaules ekonomiskā un sociālā progresā elements. Tajā pašā laikā mākslīgā intelekta attīstība solās būt elements, kam būs ārkārtēja ietekme nākotnē, un tā jau ir sākusies. Līdz ar to gan ražošanas sektorā, gan darba tirgū pieaug pieprasījums pēc lielāka skaita speciālistu ar *STEAM* profiliem ¹. Izglītības un mācību sistēmu uzdevums ir reaģēt uz šo pieprasījumu. Lai pārvarētu nākotnes izaicinājumus, būs jāstimulē visu mūsu jauniešu talanti. Tomēr ievērojams skaits jauniešu, jo īpaši meitenes un jaunas sievietes, turpina izvēlēties mācību virzienus, kas nav saistīti ar zinātni un tehnoloģiju.

¹ Kā norādīts nosaukumā, akronīms *STEAM* nozīmē zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes, māksla un matemātika. Šajā dokumentā ir aptverts arī burts "A", kas apzīmē mākslu, inovāciju un radošumu, tādējādi izmantojot Rodailendas Dizaina skolas 2010. gada integrējošo redzējumu, kurā radošums kļūst par svarīgu faktoru zinātkāres attīstīšanā, inovācijā un daudzveidīgu risinājumu meklēšanā.

Jaunākie statistikas dati liecina, ka izglītībā saglabājas dzimumu stereotipi ². Piemēram, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) ³ dalībvalstīs ir ievērojami palielinājies to sieviešu skaits, kuras iegūst terciāro izglītību; faktiski lielākajā daļā valstu viņas jau veido vairākumu. Sieviešu īpatsvars jomās, kas saistītas ar izglītību (80 %), veselību (80 %) un sociālajām zinātnēm (70 %), kopš 2005. gada ir saglabājies relatīvi stabils. Laikposmā no 2005. līdz 2020. gadam inženieru sieviešu īpatsvars gandrīz nav mainījies, saglabājoties aptuveni 25 % līmenī. Taču satraucošākais ir tas, ka ar IKT saistītās jomās sieviešu īpatsvars ir samazinājies par trim procentpunktiem, un pašlaik viņas veido tikai 20 % no kopējā skaita.

Lai samazinātu dzimumu atšķirības nodarbinātības jomā, ir jānovērš nelīdzsvarotība starp vīriešu un sieviešu dzimuma studentiem dažādās *STEAM* jomās. Situāciju pasliktina tas, ka “jaunām sievietēm ir lielāka iespējamība nekā jauniem vīriešiem kļūt neaktīvām tādu aprūpes pienākumu dēļ kā, piemēram, bērnu vai atkarīgu pieaugušo pieskatīšana, vai citi personīgi vai ģimenes pienākumi” ⁴. Tādēļ Padome iesaka dalībvalstīm “pielāgot nodarbinātības piedāvājumus attiecīgajiem Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem, nodrošinot vienādu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem un vienādas iespējas sievietēm un vīriešiem visās jomās”.

² Brussino, O. un McBrien, J., *Gender stereotypes in education: Policies and practices to address gender stereotyping across OECD education systems*, OECD Education Working Papers, No. 271, OECD Publishing, Parīze, 2022.

³ Encinas-Martín, M. un Cherian, M., *Gender, Education and Skills: The Persistence of Gender Gaps in Education and Skills*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Parīze, 2023.

⁴ Padomes Ieteikums (2020. gada 30. oktobris) “Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana” un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikumu par garantijas jauniešiem izveidi (OV C 372, 4.11.2020., 1. lpp.).

Taisnīgums, iekļaušana un profesiju popularizēšana *STEAM* jomās ir būtiski ES Padomei. Līdz ar to “iekļaujoša izglītība un mācību nozīmē arī izpratnes par dzimumu līdztiesības aspektiem iekļaušanu mācīšanās procesos un izglītības un mācību iestādēs un dzimumu stereotipu apstrīdēšanu un izskaušanu, jo īpaši tādu stereotipu, kas ierobežo zēnu un meiteņu izvēli attiecībā uz studiju jomām”⁵.

Šobrīd ir nopietnas grūtības reaģēt uz pieprasījumu pēc *STEAM* speciālistiem ražošanas nozarē. Visās valstīs ir vajadzīgs vairāk cilvēku – gan vīriešu, gan sieviešu –, kas būtu apmācīti šajās jomās. Ja jaunas sievietes šajās jomās pievienotos tādā pašā mērā kā viņu vienaudži vīrieši, problēma ievērojami samazinātos.

Dzimumu līdztiesība ir ne tikai morāls pienākums, bet arī būtisks faktors spēcīgāku, ilgtspējīgāku un iekļaujošāku ekonomiku izveidē. ES valstis pilnībā apzinās izaicinājumu, ko pašreizējā situācija rada mūsu izglītības un mācību sistēmām un – galu galā – mūsu valstu attīstībai un progresam. Tās arī atzīst, ka daudzās īstenotās iniciatīvas nesniedz gaidītos rezultātus. Viens no mūsu izglītības un mācību sistēmu lielākajiem izaicinājumiem joprojām ir meiteņu un jaunu sieviešu motivācijas un intereses stimulēšana par *STEAM* jomām visos izglītības un mācību līmeņos, jo īpaši augstākajā izglītībā, tostarp augstākā līmeņa profesionālajā izglītībā un mācībās un universitātēs. Ja mums tas izdosies, tas palīdzēs panākt progresu nodarbinātības segregācijas izbeigšanā. Turklāt sieviešu līdzdalība uzlabos spēju reaģēt uz darba tirgus vajadzībām un galu galā veicinās ekonomisko un sociālo attīstību mūsu valstīs.

⁵ Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) (OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.).

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts aicina ministrus apsvērt turpmāk minētos jautājumus diskusijām par šo tematu.

Apspriežamie jautājumi

- Kas, jūsuprāt, ir vislielākie izaicinājumi dzimumu nevienlīdzības mazināšanā *STEAM* disciplīnās?
- Kādas iniciatīvas varētu sākt gan valstu, gan Eiropas kontekstā, lai *STEAM* izglītības un mācību jomās piesaistītu talantīgas sievietes?
